

Zpráva o šetření ve věci nezařazení do evidence úřadu práce a nepřiznání podpory v nezaměstnanosti

Na veřejného ochránce práv se obrátila paní A., bytem xxx (dále také „stěžovatelka“), ve věci postupu Úřadu práce ČR – krajské pobočky pro hlavní město Prahu, kontaktního pracoviště Praha 8 (dále jen „úřad práce“), který stěžovatelku nezařadil do evidence uchazečů o zaměstnání k datu podání žádosti dne 27. 3. 2020 a nepřiznal jí k těmto dnům podporu v nezaměstnanosti.

Vyřizování věci jsem se na základě pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka ujala já, neboť na mě přenesl svoji působnost¹ na úseku správy zaměstnanosti a práce.

A. Shrnutí závěrů

Fyzická osoba se zařadí do evidence uchazečů o zaměstnání dnem podání písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání. Nesplňuje-li fyzická osoba podmínky pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, vydá o tom krajská pobočka úřadu práce rozhodnutí. Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek ode dne podání písemné žádosti o podporu v nezaměstnanosti

Vzhledem k opatřením přijatým v době nouzového stavu na jaře roku 2020 se stěžovatelka nemohla osobně dostavit na úřad práce, proto žádosti o zprostředkování zaměstnání a o podporu v nezaměstnanosti vhodila do určené schránky kontaktního pracoviště. Při postoupení těchto dvou žádostí k vyřízení na jiné pracoviště úřadu práce došlo k jejich ztrátě. Úřad práce tak o žádostech stěžovatelky podaných dne 27. 3. 2021 nerozhodl.

Úřad práce pochybil tím, že nerozhodl o žádostech stěžovatelky ze dne 27. 3. 2020, ačkoli je v době nouzového stavu prokazatelně vhodila do schránky pracoviště úřadu práce k tomu určené. Jako postup v rozporu s principy dobré správy (princip odpovědnosti) dále hodnotím to, že úřad práce stěžovatelku o ztrátě jejich dvou písemností neinformoval a nepřijal za své pochybení odpovědnost zahrnující omluvu a poučení o možnosti žádat náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka uvedla, že její zaměstnavatel byl nucen propustit část svých zaměstnanců v důsledku vyhlášení nouzového stavu a souvisejících opatření přijatých pro zmírnění dopadů pandemie COVID-19 na jaře roku 2020. Z toho důvodu s ní ukončil dne 18. 3. 2020 pracovní poměr ve zkušební době. Dne 27. 3. 2020 požádala úřad práce o přiznání dávky v hmotné nouzi, o zprostředkování zaměstnání a o podporu v nezaměstnanosti. Všechny příslušné žádosti vytiskla a vyplnila. Jelikož nebylo možné dostavit se na úřad práce z důvodu vyhlášení nouzového stavu osobně, podle pokynů na webových stránkách úřadu práce vhodila všechny žádosti do určené schránky kontaktního pracoviště úřadu práce

1 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

pro Prahu 8, umístěné na zdi budovy na adrese Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7, Holešovice

Dne 30. 3. 2020 stěžovatelka obdržela výzvu od úřadu práce (oddělení pomoci v hmotné nouzi), aby doplnila a doložila dokumenty potřebné k řízení o žádosti včetně dokladu o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Protože tento doklad u sebe neměla, usilovala o jeho získání. Telefonicky se proto informovala u úřadu práce na průběh zařazení do evidence. Na kontaktních pracovištích úřadu práce pro Prahu 7 a 8 jí však mělo být řečeno, že žádné z pracovišť její žádosti o zařazení do evidence ani žádosti o podporu v nezaměstnanosti nedisponuje. Obrátila se tedy dne 30. 4. 2020 e-mailem na příslušné kontaktní pracoviště na adresu posta.aai@aa.mpsv.cz s žádostí o radu a pomoc, jak postupovat. **Neobdržela však žádnou odpověď.**

Vzhledem k výše uvedenému podala sama dne 7. 5. 2020 nové žádosti o zprostředkování zaměstnání, o podporu v nezaměstnanosti a o mimořádnou dávku pomoci v hmotné nouzi. Až na základě těchto nových žádostí byla zařazena do evidence a byla jí přiznána podpora v nezaměstnanosti. Stěžovatelka namítá, že od úřadu práce neobdržela žádné vyjádření a vysvětlení ke svým prvním „ztraceným“ žádostem o zprostředkování zaměstnání a o podporu v nezaměstnanosti. Posléze dne 6. 6. 2020 přiznal úřad práce stěžovatelce dávku mimořádné okamžité pomoci v hmotné nouzi z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí ve výši 9 554 Kč.

C. Právní hodnocení

Fyzická osoba se zařadí do evidence uchazečů o zaměstnání dnem podání písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání.² Nesplňuje-li fyzická osoba podmínky pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, vydá o tom krajská pobočka úřadu práce rozhodnutí.³ Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek ode dne podání písemné žádosti o podporu v nezaměstnanosti.⁴

Dle § 4 odst. 2 správního řádu⁵ je správní orgán povinen poskytnout dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.

Pojem „dobrá správa“ označuje takový postup úřadu, který je nejen v souladu se zákonem, ale zároveň mu nelze vytknout svévoli, účelovost, vyhýbavost, neefektivnost, liknavost a jiné nežádoucí znaky.⁶ Cílem dobré správy je např. požadavek, aby v případě, dopustí-li se správní orgán pochybení, za svou chybu přijal odpovědnost (princip odpovědnosti). Pokud tedy úřad udělá chybu, měl by tuto chybu výslovně přiznat, písemně se za ni osobě omluvit

2 § 26 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

3 § 42 odst. 1 zákona o zaměstnanosti.

4 § 42 odst. 1 zákona o zaměstnanosti.

5 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

6 Veřejný ochránce práv. Principy dobré správy [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 23. 8. 2021]. Dostupné z <http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/pripady-a-stanoviska-ochrance/principy-dobre-spravy/>.

a neodkladně přijmout účinná opatření k nápravě, popřípadě osobu poučit o možnosti žádat náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.

V rámci šetření jsem si od úřadu práce vyžádala vyjádření. Úřad práce potvrdil, že **podatelna pracoviště nepojistných sociálních dávek pro Prahu 8 eviduje podání stěžovatelky ze dne 27. 3. 2020, které vložila do schránky v budově v ulici Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7, Holešovice**. Dne 30. 3. 2020 odeslalo pracoviště hmotné nouze prostřednictvím České pošty zásilku označenou jménem stěžovatelky příslušnému pracovišti úřadu práce (oddělení zaměstnanosti) na adresu Stejskalova 187/7, Praha. Úřad práce mě informoval, že ve spisové službě pracoviště zaměstnanosti je uvedená zásilka registrována, ale jako věc je uvedeno „žádost o zprostředkování zaměstnání - pan B.“.

Ředitel kontaktního pracoviště úřadu práce pro Prahu 8 PhDr. Ladislav Hazuka v telefonickém hovoru s právníčkou Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Janou Lazarovou upřesnil, že **žádosti stěžovatelky se úřadu práce při provedeném šetření nepodařilo dohledat**. Doplnil, že bylo zjištěno, že předmětná zásilka byla na adresu pracoviště zaměstnanosti na Stejskalově ulici doručena, ale jejím obsahem nebyly žádosti paní A., ale žádosti pana B. Úřad práce v této souvislosti podotýká, že v měsíci dubnu 2020 byl měsíční objem vyřizované pošty více než čtyřnásobný ve srovnání s běžným stavem, a bohužel nemůže vyloučit chybu při registraci listovní zásilky. Úřad práce dále uvedl, že stěžovatelka v evidenci od 7. 5. 2021 vyčerpala celou podpůrčí lhůtu pro poskytování podpory v nezaměstnanosti. To znamená, že i pokud by se její žádosti podařilo zpětně dohledat, na přiznání podpory od 27. 3. 2021 by již neměla nárok (jelikož celý nárok vyčerpala později). Ani z vyjádření krajské pobočky ani kontaktního pracoviště úřadu práce však nevyplývá, že by byla stěžovatelce celá situace vysvětlena a že by se jí úřad práce za ztrátu jejích dvou žádostí omluvil.

Úřad práce dále potvrdil, že kontaktní pracoviště Prahy 8 registruje e-mailový dotaz stěžovatelky odeslaný dne 30. 4. 2020 v 15:06 hodin na adresu podatelny úřadu práce, ve kterém stěžovatelka žádá o vyjádření, jak postupovat. Dodal, že vzhledem k provozní situaci však nebylo možné zpracovat písemné stanovisko do data 7. 5. 2020 (kdy stěžovatelka podala žádost o zprostředkování zaměstnání a podporu v nezaměstnanosti od tohoto data). Tento e-mailový dotaz byl vyhodnocen jako bezpředmětný vzhledem k následující komunikaci se stěžovatelkou jako uchazečkou o zaměstnání. Jelikož podání dvou žádostí ve stejné věci je nepřípustné, úřad práce informoval stěžovatelku, že žádosti k datu 27. 3. 2020 nemá k dispozici, a proto tedy řízení ve věci nároku na podporu v nezaměstnanosti bylo vedeno až na základě žádostí podaných dne 7. 5. 2020, neboť o tomto datu podání nebylo pochyb na základě dostupných informací.

Na dotaz, zda existuje kamerový záznam pohybu u schránky určené ke vhození dokumentů umístěné na budově úřadu práce, úřad práce uvedl, že v době nouzového stavu byl v bezprostřední blízkosti schránky pracovník ostrahy úřadu práce, schránka byla v průběhu dne opakovaně vybírána zaměstnanci úřadu práce. Úřad práce používá standardní poštovní schránku úřadu práce, která nenesla žádné známky poškození. Okolí schránky je monitorováno bezpečnostními kamerami po dobu 24 hodin.

Je třeba zdůraznit, že **stěžovatelka dne 27. 3. 2020 postupovala přesně podle pokynů úřadu práce platných v době nouzového stavu a zveřejněných na internetových**

stránkách úřadu práce; vhodila všechny tři žádosti adresované úřadu práce do určené schránky před budovu úřadu práce pracoviště Na Maninách. Postupovala tak v návaznosti na informaci na webových stránkách úřadu práce ze dne 16. 3. 2020, kdy úřad práce vyzval občany, aby s jeho zaměstnanci komunikovali přednostně elektronicky, prostřednictvím telefonu nebo provozovatele poštovních služeb, přičemž byly akceptovány i dokumenty zaslané prostým e-mailem, tedy bez datové schránky či elektronického podpisu. Tiskopisy a další důležité dokumenty mohli občané odevzdat také do schránek umístěných obvykle při vstupu na příslušné kontaktní pracoviště úřadu práce, případně na jiném viditelně označeném místě.

Z vyjádření úřadu práce vyplývá, že **všechny tři výše zmíněné žádosti úřad obdržel. Při postoupení dvou žádostí (žádost o zprostředkování zaměstnání a žádost o podporu v nezaměstnanosti) na jiné pracoviště⁷ však došlo k jejich ztrátě.** Toto zjištění vychází z vyjádření úřadu práce, že na oddělení zprostředkování zaměstnání byly namísto žádostí stěžovatelky doručeny žádosti jiné osoby.

Připouštím, že situace na jaře roku 2020 byla opravdu mimořádná a pod vlivem zvýšeného nápadu korespondence mohlo dojít ke ztrátě podání stěžovatelky. Pokud však došlo k tak závažné skutečnosti, kterou ztráta jejích žádostí bezpochyby představuje, od úřadu práce bych očekávala, že přijme za své pochybení odpovědnost.

K otázce ztráty podání účastníka řízení ze strany orgánů státní moci se již v minulosti vyjádřil Ústavní soud. V jednom z nálezů⁸ konstatoval: „[...] Pokud již dojde k takovému excesu, v důsledku něhož je podání účastníka ztraceno (není dohledáno), musí soudy vynaložit veškeré možné úsilí, aby toto své pochybení napravily, a nelze akceptovat stav, kdy řízení skončí neprojednáním ztraceného podání.“ Domnívám se, že výše uvedené pravidlo stanovené pro soudy lze analogicky aplikovat i na případ ztráty podání ze strany orgánů státní správy.

Je potřeba vzít v úvahu, že stěžovatelce byla v důsledku ztráty jejích podání způsobena újma. **Nemohla být v čase, kdy to nejvíce potřebovala, přijata do evidence úřadu práce. Nemohla jí být přiznána podpora v nezaměstnanosti ani mimořádná dávka pomoci v hmotné nouzi; vznikla jí povinnost hradit si zdravotní pojištění.** Proto bych očekávala, že úřad práce stěžovatelce celou záležitost dodatečně vysvětlí a za způsobenou nepříjemnost se jí omluví. Úřad práce tak mohl učinit formou odpovědi na její e-mailový dotaz ze dne 30. 4. 2021 nebo na kontaktní schůzce, neboť stěžovatelka od května na úřad práce již docházela osobně. Připouštím, že vzhledem k vyčerpání podpůrcí lhůty pro poskytování podpory v nezaměstnanosti již úřad práce nemohl ve vztahu ke stěžovatelce přijmout účinné opatření k nápravě. Bylo však namístě stěžovatelku

7 Pracoviště zaměstnanosti na adrese Stejskalova 187/7, Praha.

8 Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. ÚS 3173/15 (N 88/81 Sb NU 465, dostupné na <http://nalus.usoud.cz> (rozhodnutí publikovaná ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu nebo ve Sbírce zákonů).

informovat o možnosti žádat o náhradu škody na státu ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci.⁹

Když stěžovatelka na úřad práce telefonovala a dotazovala se na svá podání, měla být poučena o tom, že pokud se její žádosti nepodaří dohledat, je zapotřebí bez zbytečného odkladu podat nové žádosti, a to buď elektronicky (bez zaručeného podpisu) nebo poštou, aby se tak neocitla bez finančních prostředků, na které měla na základě dosavadního výkonu zaměstnání nárok. Podle tvrzení stěžovatelky takovéto poučení od úřadu práce nedostala a déle než dva měsíce byla zcela odkázána na finanční pomoc rodiny do doby, než bylo rozhodnuto o nové žádosti, kterou nakonec iniciativně podala sama. Vzhledem k tomu, že však neexistuje žádný písemný záznam o telefonickém hovoru stěžovatelky, tento postup úřadu práce nehodnotím jako prokázané pochybení. Očekávám však, že úřad práce přijme do budoucna obecně taková opatření, která přispějí k tomu, aby uchazeči o zaměstnání byli vždy podrobně a kvalifikovaně poučeni o tom, jak postupovat, pokud úřad práce neobdržel jakýkoli důležitý dokument, který úřadu práce zaslali.

Pokud tak úřad práce v tomto případě neučinil, měl se stěžovatelce **omluvit za své pochybení a poučit ji o možnosti žádat náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.**

Dospěla jsem k závěru, že úřad práce pochybil tím, že nerozhodl o žádostech stěžovatelky ze dne 27. 3. 2020, ačkoli je v době nouzového stavu prokazatelně vhodila do schránky úřadu práce k tomu určené. Jako postup v rozporu s principy dobré správy (princip odpovědnosti) dále hodnotím to, že úřad práce stěžovatelku o ztrátě jejich dvou písemností neinformoval a nepřijal za své pochybení odpovědnost zahrnující omluvu a poučení o možnosti žádat náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu o šetření zasílám Ing. Ivě Merhautové, MBA, ředitelce Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu, a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovatelce.

Brno 2. září 2021

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

⁹ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).